

Titel: Første Underafdeling.

Citation: "Første Underafdeling.", i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1877*.
Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r03-shoot-chptrd1e34892.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1877

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Første Underafdeling.

Om Vidnebeviset.

I § 202 udtales først den almindelige, også i den nugældende Ret hjemlede Regel, at Enhver er pligtig at vidne, når han på lovlig Måde indkaldes hertil. At der ved disse Udtryk kun menes Enhver, som overhovedet står under vore Retter, og mod hvem disse kunne udøve Tvang (altså ikke Kongen eller Personer, der have Gxterritorialitetsret), er en Selvfølge. Derefter gives i Paragrafen nogle nye Bestemmelser om Vidnepligtens Udstrækning. Principet om Vidnernes Afhørelse for den Ret, der dommer i Hovedsagen, medfører nødvendigvis en Udvidelse af Vidnepligten i den Retning, at Vidnerne må være forpligtede til at rejse en længere Ves end efter den gjældende Lovgivning,

På den anden Side har Kommissionen dog ikke anset det forsvarligt i borgerlige Retssager

i at udstrække Forpligtelsen såvidt, at Vidnerne altid uden Hensyn til Afstanden skulle mode for den Ret, som dommer i Hovedsagen, en For« dring, der end ikke stilles i Lovudkastet om Straffe« retsplejen undtagen for Nævningefagers Vedkommende. At der må være Grænser for Vid« nets Forpligtelse til at rejse, er også almindelig anerkjendt i fremmede Love og Udkast. Dog pleje disse ikke at opstille Afstands« bestemmelser eller andre sådanne faste Regler om Vidnets Forpligtelse i denne Henseende, men det overlades til Retten, som dommer i Hovedsagen, efter Hensyn til Forklaringens formenslige Vigtighed, Afstanden og samtlige øvrige forhåndenværende Omstændigheder at afgjøre, om Vidnet skal indkaldes til Møde under Hovedforhandlingen eller kan stedes til at afgive Forklaring for Dommeren på Op-

holdsstedet*). Det lader sig imidlertid ikke nægte, at en fådan Frihed i Afgjørelsen giver Plads for megen Usikkerhed og let kan føre til, at der stilles for store Krav til Vidnernes Tid. I al Fald vil den have sine store Betænkeligheder hos os, hvor man ikke er vant til den udstrakte Forpligtelse til at rejse for at afgive Vidnesbyrd. I det føreliggende Udkast er man derfor gået den Vej at fastsætte en vis Afstand, udover hvilken Vidnerne ikke ere pligtige at rejse.. Hvor Gramsen i så Henseende skal sættes, beror nærmest på et skjøn. Efter Udkastet (§ 202) kan det altid fordres, at Vidnet moder for den Landsret, i hvis Kreds det boer. Derimod behøver Ingen at mode til Vidnesbyrds Aflæggelse udenfor den Landsretskreds, hvori han boer, dersom han derved vilde fåe længere at rejse hen til Retten end 18 Mile på Jernbanen eller 6 Mile på anden Måde eller en tilsvarende Vejlængde delvis på Jernbane eller på anden Måde, Indenfor disse Grænser kan Mødepligten for« mentlig uden Ubillighed hævdes som almindelig Regel, når det ved Siden heraf fastholdes, at Vidnet, såfremt det må rejse udenfor den Underretskreds, hvori det boer (se § 202 sidste Stykke), er berettiget til Erstatning for Befordringsudgifter og til Tærepenge. Forsåvidt det i § 202 er gjort Vidnet til Pligt uden Hensyn til Afstanden at mode for den Landsret, i hvis Kreds det boer, bemærkes endnu, at ifølge den i Udkast til Lov om Domsrag« tens Ordning foreslåede Afgrænsning af Landsretskredsene vil Beboernes Afstand fra Landsrettens Sæde i Almindelighed falde in« venfor den ovenangivne Afstand. Kun i enkelte Kredse vil Anvendelsen af den nævnte Regel for visse Strækningers Vedkommende medføre en Overskridelse af den i § 202 angivne Vejlængde; men i Ttrid med Udkastets System at tilstå en almindelig Fritagelse for sådanne Tilfælde og således i det Hele undtage Beboerne af disse Egne fra i borgerlige Sager at mode som Vidner for Landsretten vilde såmeget mindre være be-

grundet, som der i Almindelighed kun vil være Spørgsmål om en ubetydelig Overskridelse, af den ellers gjældende Vejlængde. Herved må også erindres, at Retten i Henhold til § 203 Litr. b kan tilstå Fritagelse i de enkelte Tilfælde, hvor Vidnets Møde vilde medføre Ulemper for det, som ikke stå i noget rimeligt Forhold til det Udbytte i Henseende til Sagens Oplysning, der kan ventes af Vidnets Afhørelse for den dømmende Ret.

Som ovenfor bemærket har man ikke anset det for nødvendigt at give Vidnet Ret til Godtgjørelse for Vidnepligtens Opfyldelse, når det ikke skal rejse udenfor den Underretskreds, hvori det boer. Herved pålægges der nemlig ikke Vidnet en videregående Forpligtelse end efter de nuværende Regler om Vidnepligten. Skal Vidnet derimod rejse udenfor den Underretskreds, hvori det boer, må der, forsåvidt Rettens Længde overskrider en vis Grænse, nødvendigvis tillægges det Krav på Godtgjørelse for Rejseudgifter og Tærepenge, Det er allerede et stort Offer for Vidnet i andre Privates Interesse at måtte offre sin Tid på Vidneforklaringens Afgivelse uden Godtgjørelse for Tidstab. Fremmede Love gå derfor få vidt også at give Erstatning derfor. Skal den Grundsætning, at Vidnet bør holdes skadesløsk for Opfyldelsen af sin Vidnepligt, gennemføres i fuld Udstrækning, vil det imidlertid ikke kunne undgås, at Retsforfølgningen i de Sager, til hvis Oplysning Vidneførsel er fornøden, jævnlig bebyrdes med Omkostninger, som ikke stå i

Forhold til Sagens Betydning og derhos vanskeligt forud kunne beregnes. Det må derhos erindres, at det Hensyn til Vidnets Interesse, som har fort de fremmede Lovgivninger til at fastsætte Erstatning for Tidstab, ikke med samme Styrke gjør sig gjældende efter det føreliggende Udkast, som i Modsætning til hine Love opstiller en Marimumsgrænse for den Afstand, Vidnet er pligtigt at rejse. Proceskommissionen har derfor ikke fundet Grund til at udstrække Vederlaget for Vidnets Møde videre end til Udgifter ved Befordring og Forplejning under Rejsen, se § 202 sidste Stykke. Det er en Selvfølge, at disse Beløb eller, hvis de ikke kunne anssåes bestemt, til

*) Denne Fremgngsmåde er således fulgt i den engelske og svenske Ret, ligesom den nn også for Tysklands Vedkommende er gjort gjaldende i Procesloven j«r det tyste Rige.

børligt Forskud derpå må tilbydes Vidnet forud (§ 202 i Slutn.). Andensteds har man i Forbindelse hermed føreslået at fastsætte Straf for det insolvente Vidne, som forbruger Pengene uden at opfylde Vidnepligten; men en sådan Bestemmelse er vistnok uforholden. Når Vidnet ikke moder, fordi det har forbrugt Rejsepengene, er dette naturligvis ikke nogen gyldig Undskyldning, og de i § 218 for Udeblivelse fastsatte Straffe blive da at pålægge det. Heri synes at ligge fornøden Garanti imod dm nævnte Misbrug.

I § 203 opstilles den almindelige Grundsætning, at Vidners Afhørelse i Reglen føregår for den Ret, som dommer i Hovedsagen; men ved Siden heraf fremsættes de Undtagelser, som enten ubetinget må indrommes eller dog efter Omstændighederne kunne tilståes. I første Henseende må nævnes, at Vidnet boer udenfor de i § 202 fastsatte Afstande (og ikke frivilligt vil mode). I sidste Henseende angives under Litr. 2, b og o nogle Tilfælde, af hvilke de under Litr. e anførte forstå sig af sig selv. Efter den under Litr. 3, givne Bestemmelse kan Undtagelse fra Umiddelbarhedsgrundsætningen tilståes, når Parterne ere enige herom. De fleste nyere Love og Udkast tilstede ikke dette; men der skjønnes dog ikke at kunne rejses nogen virkelig begrundet Indvending imod den nævnte Regel. Thi når Parterne selv ikke ønske det > fuldkomnere Oplysningsmiddel, som Vidnets z Afhørelse for den kommende Ret frembyder, anvendt i Sagen, sees det ikke, at Retten kan have nogen selvstændig Interesse i at fremtvinge Vidnets Møde under Hovedfor« handlingen, såfremt Parterne — hvad i Reglen vil være Tilfældet i den borgerlige Retspleje — have fri Rådighed over Sagens Gjenstand. Anderledes stiller Spørgsmålet sig vistnok, hvor Sagen ikke er undergivet Parternes frie Rådighed, f. Ex. i Ægtefkabsskilsmissesager; men da den omhandlede Bestemmelse i Udkastet alene går ud på en Bemyndigelse for Retten, kan fornødent Hen« syn tages til sådanne Tilfældes serregne Beskaffenhed. Med Hensyn til Undtagelsen under Litr. d bemærkes blot, at det viftnok ofte af Retten på Forhånd kan skjønnes, at Vidne«

forklaringen alene skal oplyse rent underordnede Punkter i Sagen eller dog ikke vil kunne være af så afgjørende Betydning, at det Udbytte i Henseende til Sagens Oplysning, som kan ventes af Vidnets Afhørelse for Landsretten, vil stå i rimeligt Forhold til Ulemperne og Omkostningerne ved dets Rejse til Hovedforhandlingen. Derimod følger det af sig selv, at det ikke er nogen tilstrækkelig Grund til at tillade Vidners Afhørelse udenfor Hovedforhandlingen, at deres Vidnesbyrd kan ventes at ville blive meget vidtidsftigt, eller at der er mange Vidner, hvis Forklaringer kunne ventes at ville tildels stride mod hverandre o. desl. Thi netop i sådanne Tilfælde kræver Uriddelbarhedsprincippet fortrinsvis, at Vidnerne afsres under Hoved« forhandlingen, da det netop i sådanne Tilfælde snarest er at vente, at vigtige Bidrag til Sagens rette Bedømmelse ville kunne opnåes derved, at Vidnerne stilles Ansigt til Ansigt med hverandre såvelsom med Parterne og de øvrige Oplysninger i Sagen. Rettens Afgjørelse af de heromhandlede Spørgsmål træffes efter Forhandling i det i § 180 omhandlede Retsmøde,

§ 204 pålægger Militære af Hæren og Flåden at aflægge Vidnesbyrd for de borgerlige Domstole, en Forpligtelse, der i borgerlige Sager for Tiden kun påhviler Militære i Kjøbenhavn, men uden Tvivl bor hævdes som almindelig Regel, i al Fald efter det nye System.

Ifølge § 205 udgår Indkaldelsen til Vidnet fra den Ret, for hvilken Vidnet skal mode, men Parten stal selv besørge Forkyndelsen iværksat. Herved komme de almindelige Regler i §§ 108—119 til Anvendelse, dog således, at medens det ellers er Stævnings« manden tilladt efter sin Bekvemmelighed at vælge imellem de i § 111 Litr. a og Litr. b omhandlede Forkyndelsesmåder, skal han ved Vidneindkaldelser søge at iværksætte Forkynde!« sen for Vedkommende personlig, så vidt som det er muligt. For at undgå unodvendige Formalitetsvanskeligheder er der tillagt enhver Ret Kompetence til med tvingende Virkning at indkalde Vidner også fra andre Retskredse i Landet. Undertiden er det forbundet med store Vanske«

ligheder for en Privat at fane Vidner afhørte i Udlandet, fordi man der er vant til, at de i så Henseende fornødne Rekvisitioner udgå ikke fra Parterne således som hos os, men fra selve den Ret, ved hvilken Sagen føres. Der tages derfor som oftest ikke Hensyn til rent private Rekvisitioner. For at bøde på denne Ulempe er det pålagt Retten efter Pariens Begjæring at udstede de fornødne Opfordringer til de fremmede Myndigheder, hvorefter Parten selv har at foranstalte det videre Fornødne.

Med Hensyn til z 206 bemærkes, at der i denne indeholdes Reglerne om det Varsel, der stal gives Vidner;

boer Vidnet indenfor Landsretskredsens Grænser, må en Uge være nok, og ellers to Uger, hvilken Tid i Reglen vil være tilstrækkelig i vort lille Land til at komme fra ethvert Sted indenfor dets Grænser til Rettens Tæde. Det er en Selvfølge, at hvis uovervindelige Hindringer ere tilstede, kan der ikke pålægges Vidnet noget Ansvar for Udeblivelse til den fastsatte Tid, men derom vil vistnok kun yderst sjældent blive Tale, og vel navnlig kun, når Is forhindrer Samkvæmmet mellem Landsdelene. Det vil billiges, at § 206 ikke føreskriver, at Vidnet ved Indkaldelsen stal have nogen Oplysning om, hvad man vil spørge det om, men kun at Sagen, i hvilken det skal vidne, ganske i Almindelighed nævnes.

I § 207 omhandles de såkaldte inkompetente Vidner eller sådanne, som af førstsellige lovgivningspolitiske Grunde ikke må kræves til at vidne. Udkastet har på dette Punkt nærmest holdt sig til den gjældende Ret. Dog bemærkes, at det i Overensstemmelse med Lovudkastet om Strafferetsvlejen har undladt at optage det bestående ubetingede Forbud imod Ægtesallers Vidnesbyrd i borgerlige Sager, jfr. herved Motiverne til Strafferetsplejoudkastet S. 68. Ligeledes hen« vises til Bemærkningerne sammesteds, forsåvidt angår den Udvidelse, der ved Z 20? Nr. 1 er givet den i D. L. 2—5—20 indeholdte Regel. Bestemmelserne under Nr. 2 og 3 svare til de i Frd. 19de Juli 1793 og Refkr. 13de Marts 1759, jfr. Refkr. 6te Januar 1764, givne Forbud blot med den Forskiel, at der i Nr. 2 er medtaget, hvad

der er betroet under Rådsørsel angående en Straffesag, en Udvidelse, som stemmer med Straffeprocudkastets Grundsætninger. Endelig er der under Nr. 4 opstillet en Undtagelse, som i den gjældende Ret vel ikke hviler på nogen almindelig Loubestemmelse, men dog alligevel nødvendigvis må antages. At Gmbedshemmesigheder ikke må åbenbares under Vidnekørsel i borgerlige Sager, er uomtvisteligt og, såvidt vides, allevegne anerkjendt. Under denne Regel må også indbefattes de Tilfælde, hvor færlige Lovbestemmelser pålægge ikke blot Diskretion, men en ubetinget og ubrødelig Tavshed angående visse Anliggender, der iøvrigt ikke behøve at være Staten vedkommende Hemmeligheder, da det gjerne kan være aldeles private Forhold, som isolge Vedkommendes offentlige Stilling skulle hemmeligholdes, f. Ex. Telegrafbetjentenes Tavshedspligt, jfr. Reglement af 27de December 1875 § 2 og Bekjendtgjørelse af samme Dato. En sådan Tavshedspligt kan undertiden være pålagt Andre end Embedsmænd, f. Ex. Ligningskommissioner (Lov om Indkomstskat af 19de Februar 1861 § 19, jfr. § 12); derfor benytter Udkastet Ordene 'Embedsmænd og Andre, der handle i offentligt Hverv'. Derimod har Kommissionen ikke fundet tilstrækkelig Grund til at udstrække denne Undtagelse fra Vidnepigten til Læger, Iordemødre og Apothekere. Disse ville altså ligesom efter den gjældende Ret, forsåvidt ikke Reglen i Paragrafens Nr. 3 medfører en Begrænsning, uanset den Tavshedspligt, der iøvrigt påhviler dem med Hensyn til, hvad der er betroet dem i fornævnte Egenskab, ikke kunne undslå sig for at åbenbare dette, når de opkræves som Vidner i en Retssag.

I § 208 omhandles de Tilfælde, i hvilke Nogen kan nægte at afgive Vidnesbyrd på Grund af de Følger, vedkommende Spørgsmåls Besvarelse vilde medføre enten for Vidnet selv eller dets Nærmeste. Hvad angår Kredsen af de fritagne Personer, stemmer Reglen i § 208 med Lovudkastet om Strafferetsplejen, og der kan forsåvidt henvises til den Udvikling, som i Motiverne til det nævnte Udkast S. 69—70 gives af dette Epørgsmål. Derimod er der efter det føreliggende

Udkast tillagt de Pågjæsdende Vægringsret i noget større Udstrækning, idet ikke blot velfærdtruende Formuetab, men overhovedet ethvert Formuetab, der ikke kan ansees for ganske uvæsentligt, eller anden dermed i Klasse stående Skade kommer i Betragtning som Fritagelsesgrund, en Udvidelse, som vistnok vil findes naturlig i borgerlige Sager, hvor Talen er om en Opoffrelse, Vidnet stal gjøre i en Privatmands Interesse, medens den ikke kan indrømmes i Straffesager, hvor Samfundets Sikkerhed kræver Sagens Oplysning. På denne Fritagelsesgrund kan der dog ifølge § 208 Nr. 2 ikke støttes nogen Vægning ved at aflægge Vidnesbyrd angående Retshandler, med Hensyn til hvilke Vidnet har ladet sig bruge som Vitterlighedsvidne, eller i sådanne Tilfælde, hvor det som Hjemmelsmand, Borgen eller Fuldmægtig af Hensyn til Parten naturlig må ansees for pligtig til at give Oplysning om Forholdet. At disse civilretlige Forhold kunne begrunde en særlig Forpligtelse overfor Parten til at afgive Vidnesbyrd, må ansees for skemmende med Sagens Natur, og lignende Regler findes derfor også i mange nyere Proceslovudkast, jfr. således Civilprocesloven for det tyste Rige af 1876 § 350. I § 208 Nr. 3 er optaget den Regel, at når Retten ikke har fundet sig foranlediget til på Embedsvegne at nægte at modtage de i Z 20? omhandlede Vidnesbyrd, skulle de pågjældende Vidner, hvis de selv ville optage Spørgsmålet, være berettigede til at gjøre deres Inkompetence gjældende ved Indsigelse, hvoraf følger, at der må afsiges en Kjendelse, som af Vidnet kan påankes særskilt i Henhold til § 216.

Skjønt den Omstændighed, om et Vidne edkæstes eller ikke, under Forudsætning af den frie Bevisbedømmelse ikke spiller den afgjørende Rolle som under et modsat System, idet nemlig Dommeren ikke er udelukket fra at fæste Lid til det ubeedigede Vidne, og endog har Lov til at tro dette bedre end det edfæstede, kan det dog ikke være andet, end at det med Hensyn til et Vidnes bevisende Kraft har sin meget store Betydning, at dets Forklaring er bekræftet med Ed. Derfor bor det være Regel, at ethvert Vidne stal edfæstes, når ingen Hindring herfor er tilstede. Det vilde ganske

vist stride imod den frie Bevisbedømmelse at opstille bestemte Forskrifter om, at ingen eller en ringere Tiltro skulde skjænkes den ubeedigede Forklaring; thi når Retten har hørt de pågjældende Forklaringer, må det

ganske stå i dens Magt at bestemme, hvad bevisende Vægt de skulle have. Men når man går ud fra, at Eden afgiver en sær Garanti, således at der først, når Vidnet er under Edens Indflydelse, haves den hele og fulde Sikkerhed for, at dets Forklaring afgives med den skørste Alvor og Samvittighedsfuldhed, bor det fastholdes som en almindelig Fordring, at Alt skal gøres for at førebygge tom Tale for Retten, og at der derfor i Reglen skal pålægges Enhver, som stedes til at forklare for en Ret, den ved Eden til det Pderste skærpede Sandhedspligt. Andensteds har man — for at indskrænke Edens Brug — bragt i Forstags, at Vidnerne i Sager af ringe Værd kun skulde ved Håndstags forpligte sig til at tale Sandhed Men det er formentlig stedende at gjøre en sådan Forskjel efter Sagens Værdi, og i Udkastet findes derfor intet Saaadant. Reglen er altså, at enhver Vidneforklaring skal beediges (§ 210). Ashørelse uden Ed finder (afset fra det Tilfælde, at Parterne ere enige om at lade Forklaringer gjælde uden Beedigelse), kun Sted, dels når Vedkommende ikke må edfæstes (§ 209), dels na ar der mangler en føreskreven Edsformular for det Troessamsund, hvortil han hører. Dette sidste Tilfælde vil kun sjældnen førekomme, da vi have lovbestemte Edsformularer for alle kristne Froessamtund, for Koder og for rnæhriske Brødre. Det første Tilfælde vil derimod jævnlig kunne indtræffe. Derom bestemmer § 209 i Overensstemmelse med den gjældende Ret, at Born under 15 år ikke må tages i Ed, ligesom ej heller Personer, der lide af væsentlig Forstands- eller Hukommelsessvækkelse. Fremdeles synes det naturligt, at den, der er funden skyldig i Mened, ikke oftere må edsæstes. Derimod har man — i Samklang med den nyere engelsk-amerikanske Ret — ikke troet, at andre Forbrydelser end Mened burde være til Hinder for Påggældendes Gdfæstelse, hvorfor den gjældende Rets Bestemmelse i D. L. 1 — 13— 19 er opgivet. Endelig er det en Selvfølge,

at man ikke bor edsæste den, som ifølge sin Mangel på eller Fornægtelse af de religiøse Grundsætninger ikke tillægger Eden den Betydning, den efter sit Begreb stal have, ;: ikke opfatter Eden som en Påkaldelse af en levende personlig Gud, der ser Meneden og vil straffe den. At den, der udtaler en bestemt Tro på, at der ikke er nogen personlig Gud, som står i et reals Forhold til Mennesket, dog meget vel kan agte Sandhedspligten, er klart; men for hans Vedkommende vilde Gddæstelsen dog kun have Betydning som et højtideligt Løste om at tale Sandhed, ikke derimod den specifikke religiøse Betydning. Medens Udkastet affkjærer Edsæstelse i alle de foranførte Tilfælde, vil der derimod i Almindelighed ikke være noget til Hinder for, at de omhandlede Personer kunne Afhøres uden Ed, idet deres Forklaring både i og for sig og i Forbindelse med Sagens øvrige Omstændigheder kan have stor Betydning som Bevis. Dog er selvfølgelig al Afhørelse af Afsindige og andre Personer, som ej ere i Stand til at afgive en fornuftig Forklaring, udelukket (§209 i Slutn.)

Bestemmelsen i § 211 trænger neppe til videre Forklaring.

Af §§ 212 og 213 fremgår, at Udkastet tænker sig, at Udfæstelsen skal gå foran for Forklaringen. Dette var, jfr. D. L. 1— 13—8, i borgerlige Sager den gjældende Regel hos os indtil Frd. 10de April 1833, ved hvilken det blev bestemt, at Eden skulde aflægges, esterat Forklaringen var protokolleret, oplæst og tiltrådt af Vidnet. I Henseende til Edens for den Enkeltes Samvittig« hed bindende Kraft kan det ikke være af nogen væsentlig Betydning, om den aflægges umiddelbart for eller umiddelbart efter Forklaringen; under begge Forudsætninger må den i Virkeligheden betragtes som en Forfitringsed. Det er således væsentlig praktiske Henfigtsmæssighedsbctragtninger, hvorpå det kommer an ved Valget mellem disse Former. Hvor en Protokollation med efterfølgende Oplæsning og Tiltrædelse fra Vidnets Side stal finde Sted, vil der ikke være Noget til Hinder for, at Eden kan aflægges efter Forklaringens Afgivelse, og denne Fremgangsmåde kan i så

Fald vel endog være den naturlige, da Meningen jo må være, at Vidneeden kun har Hensyn til den protokollerede og tiltrådte Forklaring, medens det, som iøvrigt måtte være fremkommet, ikke har nogen Kraft eller Betydning. Hvor derimod Dommen stal støttes umiddelbart på Vidneudsagnene, og hvor ingen Protokollation eller Ratihabition finder Sted, vil det ikke være praktisk eller falde naturligt, at Eden aftægges bagefter; men under denne Forudsætning vil det være hensigtsmæssigst og simplest at lade Eden aflægge, førend Forklaringen afgives, hvorved ikke udelukkes, at Vidnet under Afhørelsen, lå ofte der måtte findes Anledning hertil, kan mindes om, at det står under Ed. I det førelig« gende Udkast, der på dette Punkt er i Overensstemmelse med den engelst-amerikanske og den frankt-rhinske Proces*), er det derfor føre« slået at anvende den sidstnævnte Fremgangsmåde. Forsåvidt man som en Grund til at lade Eden følge bagefter Forklaringen har anført, at man herved beforder den så onskelige Frasaldelfe af Beedigelse, kan hertil erindres, at dette hele Hensyn dog viftnok er af underordnet Betydning, da stig Frasældelse af Beedigelse ikke er uden sine Misligheder og derfor ikke ubetinget fortjener at begunstiges, ligesom det iøvrigt også er draget i Tvivl, om man mest opmuntrer til at frafalde Beedigelse ved at lægge Eden efter Forklaringen.

I § 213 2det Stykke er udtrykkelig udtalt, hvad der iøvrigt følger af sig selv, at Vidnet under Ed stal forklare angående alle de Omstændigheder, der kunne have Indflydelse på dets Troværdighed eller dets Forpligtelse til at vidne — dog selvfølgelig således, at Vidnet også med Hensyn til denne Del af dets Forklaring kan udøve den i § 208 hjemlede Vægringsres Vidnet pådrager sig alt' så Strafansvar ligesåvel ved Usandheder i disse Punkter som med Hensyn til Sagen selv.

Reglen i § 214 er begrundet i den Betragtning, som også på andre Punkter

*) Hertil slutter si« også Civilpr«cesløven for det tyste Rige af >8?6, medens de hidtil gjælbeude Lone i de

enkelte tyske Stater ordne Forholdet suart på den ene snart på den anden Mande.

gennemføres i Lovforslaget, at når først et vist Bevis er produceret under Sagen, ere begge Parter berettigede til at benytte det til Sandhedens Oplysning, og Lovforslaget anser det ikke for rigtigt at opstille den formalistiske Regel, at kun Producenten af Beviset har en selvstændig Ret til at benytte det, medens Modpartens Ret indskrænker sig til at kontraktvæstionere. Derfor må det med Hensyn til Vidner være Regel, at når Vidnet er indkaldt og moder for Retten' kunne begge Parter i fuldeske Mål fordre dets Forklaring i Sagen og benytte den til deres Fordel.

I § 215 omhandles Fremsættelsen af Vidnets Indsigelser imod at afgive Vidnesbyrd. Når Vidnet tror at have gyldige Indsigelser imod at vidne for den Ret eller i den Sag, som Indkaldelsen angiver, kan det dog — bortset fra den af § 218 flydende Begrænsning — ikke uden videre blive borte, men det må møde og fremsætte sin Indsigelse til Påkjendelse. Med Hensyn til Tidspunktet for Indsigelsers Fremsættelse giver § 215 den Regel, at når Vidnet vil gjøre gjældende, at det overhovedet kan nægte at vidne i den Sag eller for den Ret, som opgives i Indkaldelsen (dets Indsigelse er rettet mod Vidneforfelen i det Hele), skal Indsigelsen fremsættes strax forinden Edfæstelsen. Ellers ansees den for frafalden. Rettes Indsigelsen derimod kun imod et enkelt Spørgsmål, kan det selvfølgelig ikke fordres, at den fremsættes, førend dette Spørgsmål under Vidneforhørsret fremkommer, I Slutningen af § 215 er det udtalt, at Vidnet skal oplyse Omstændigheder, hvoraf det kan fees, at dets Indsigelse er grundet. Det er herved antydet, at Bevisbyrden for Voegringsgrunden i en vis Forstand påhviler Vidnet, men at denne Bevisbyrde dog ikke kan opfattes strengt; det er overladt Dommerens frie skjøn med behørig lagttagelse af Billighed at afgjøre, om Vidnet har oplyst tilstrækkeligt til dets Fritagelse.

I § 216 er udtalt, at Kjendelser, hvorved det trods fremsat Indsigelse pålægges Nogen at vidne, kunne gjøres til Gjenstand for Besværing til højere Ret, vel ikke af Sa

gens Parter, men af Vidnet. At Vidnet bør kunne anvende et særskilt Retsmiddel imod en kjendelse, hvorved en Vægring forkastes, som er støttet på dets Forhold til Sagen eller Parterne, er klart. Dersom man ikke vil statuere, at Retsmidler overhovedet skulle være udelukkede overfor stige Afgjørelser, hvilket neppe går an på Grund af disse Spørgsmåls meget store Betydning for Vidnet, må det være tilladt at gjøre Anken over dem gjældende særskilt og foreløbigt; ellers vilde Vidnet ingen Nytte have af den hele Adgang til Prøvelse ved højere Ret. Derimod kan der spørges, om en lige Adgang til særskilt foreløbig Prøvelse skal indrommes, når Indsigelsen er af formel Natur, f. Ex. støttes på, at Afstandsbeskemmelseerne ere overskredne, at Vidnet ej har fået tilbørlig Varsel, at Forkyndelsen er urigtig iværksat, og lignende. Indsigelser af denne Art ville vel sjælden blive fremsatte, da det Vidne, som har sådanne, i Reglen enten vil udeblive, i hvilket Tilfælde der gaaes frem efter § 218, eller alligevel møde og derved i Sjerningen frafalde disse Indsigelser; men det kan dog forekomme, at et Vidne, der er i heromhandlede Tilfælde, lader en Anden møde for sig og fremføre Indsigelserne, ikke stolende tilstrækkeligt på, at det Fornødne vil blive iagtaget i Embeds Medsør efter § 218, og da opstår Spørgsmålet. Udkastet har da ment, at der ingen Forskjel burde gjøres, men at også Kjendelser i Anledning af sådanne Indsigelser bør kunne angribes gennem et særskilt Retsmiddel. Vil man ikke aldeles nægte Anvendelsen af Retsmidler imod dem, synes det hensigtsmæssigere, at den sker strax, end at den hele Behandling skal være udsat for Annullation bagefter. Da de heromhandlede Spørgsmål egne sig til en simpel og hurtig Afgjørelse, har Udkastet anvist Besværingens formen som den Vej, ad hvilken de skulle indbringes for højere Ret, Vidnet skal altså efter § 216 strax erklære at ville føre Besværing samt udbede sig en Udsættelse til at iværksætte det Fornødne. I § 217 indeholdes den nødvendige Bestemmelse, at Parten, når et Vidne gjør Indsigelse, kan fordre Sagen udsat, indtil det er afgjort, om Indsigelsen skal tages til Følge. I Reglen vil

Parten være nødfaget hertil; men det kan dog også hænde, at han hellere giver Afkald på, dette Vidnes Afhørelse og fremmer Sagen i Henhold til de øvrige Beviser. Da det ikke altid er muligt at forudse, hvornår den for« nødne Afgjørelse ved højere Ret vil kunne opnåes, må den omhandlede Udsættelse kunne gives på ubestemt Tid eller indtil videre. Den i Sagens Fremgang interesserede Part må da, når Hindringen er hævet (enten ved at Afgjørelsen i højere Instants går Vidnet imod eller ved at det forsømmer at fremme Besværingen), henvende sig til Retsformanden for at såe Sagen gjenoptaget og det afbrudte Møde påny afholdt.

Da et Vidnes Udeblivelse ifølge Udkastets hele Ordning af Bevisførelsen i Reglen afstedkommer meget betydelig Ulempe, er det indlysende, at der må forbindes et højt alvorligt Ansvar med ubeføjet Udeblivelse, og at Retten må udruftes med energiske Midler til at tvinge den Gjenstridige. Når et indkaldt Vidne udebliver uden lovligt Forfald, har Retten ifølge § 218 først at undersøge, om Vidnets opgivne Bopæl ikke ligger så langt borte, at det ikke er pligtigt at give Møde ved Retten, og i Forbindelse hermed at efterse Indkaldelsen, og når det skjønnes, at der hverken med Hensyn til Bopælels Afstand eller Indkaldelsens øvrige Egenskaber er Noget at erindre, strax at afsige en Kgendelse, ved hvilken der dels pålægges Vidnet Straf og Erstatning for Udeblivelsen, dels en ny Mødetid forelægges det, alt naturligvis kun, forsåvidt Parten ikke frafalder Vidnets Førelse. For at hindre, at den ene Part efter Overenskomst med Vidnet udhaler Sagen for Modparten, er det nødvendigt, at det gjøres den vidneførende Part til Pligt ufortøvet at gå frem mod det forsømmelige eller gjenstridige Vidne med de lovbefalede Tvangsmidler, Derfor bestemmes det, at Parten, hvis han ikke vil

betragtes som frafaldende Vidnets Førelse, skal sørge for Forelæggelsens betimelige Forkyndelse for Vidnet, samt fremdeles, at det Offentlige, når Forelæggelsen er forkyndt, fuldbyrder Straffen uden Hensyn til Partens Billie (hvorimod det naturligtvis må stå ham frit for at give Afkald på den tildømte Er-

statning). Møder Vidnet ikke til den førelagte Tid, og vil Parten ikke frafalde dets Førelse, afsiges — efterat det er undersøgt, om lovlig Forkyndelse af Kjendelsen og Fristførelæggelse har fundet Sted — strax en ny Kjendelse af det i § 219 angivne Indhold. Vidnet bliver da, efter Rettens Foranstaltning at hensætte i Forvaring, indtil det i det næste Retsmøde kan fremstilles og har besvaret de det lovlige« gjorte Spørgsmål. Dog har Vidnet Adgang til Løsladelse mod sådan Sikkerhed, som Retten finder til. strækkelig. Da der imidlertid må være en Grænse for de Onder, som kunne tilføjes et Menneske, fordi han ikke vil vidne, og da det, eftersom sådan Gjenstridighed dog ikke kan agtes for en meget stor Forbrydelse, vilde være uretfærdigt, om han kunde holdes i Fængsel i det Uendelige af den årsag, er der i § 221 sidste Stykke bestemt en Grænse i så Henseende, der svarer til den i Lovudkastet om Strafferetsplejen fastsatte,

I § 220 afhandles, hvorledes Vidnet, når det har lovligt Forfald, skal bære sig ad for at undgå de i §§ 218—19 ommeldte Følger eller, forsåvidt det har været forhindret fra at oplyse sit Forfald i rette Tid, for at såe den Kjendelse, der har fastsat de nævnte Følger, ophævet. Besindes det, >at Vidnet vel har haft lovligt Forfald, men forsømt at anmelde Sådant for Retten så betimeligt, at der kan gives alle Vedkommende Underretning om den Udsættelse af Sagen, som i den Anledning måtte blive anordnet, kan Retten efter Omstændighederne indskrænke sig til at nedsætte den idømte Straf eller de Vidnet pålagte Omkostninger, På Grund af de heromhandlede Kjendelsers betydelige Følger for Vidnet, er det anset for rigtigt, at Vidnet får fuld Adgang til Besværing efter § 216.

I § 221 omhandles Midlerne imod det Vidne, som ubeføjet nægter at besvare Spørgsmål. Ubeføjet kan Nægtelsen selvfølgelig kun siges at være, når Vidnet hverken vil svare eller gjøre de lovhjemlede Skridt til Besværingens Iværksættelse imod den Kjendelse, hvorved det pålægges det at svare (§ 216), I så Fald synes det rigtigt strax at anvende Tvang af Hensættelse i Forvaring imod det. Der er

nemlig her den Forfkjel fra Udeblivelse (§ 218), at medens den Udeblivende kan have handlet af Ligegyldighed eller Ubetænksomhed og derfor først igjennem en Bøde bor mindes om sin Pligt, førend han kan behandles som forsætlig gjenstridig, gjælder dette ikke om den, fom er tilstede og af Retten kjendes pligtig at svare. Vil han hverken svare eller påanke Kjendelsen, må han betragtes som forsætlig gjenstridig og behandles derefter. Iøvrigt komme også her de ovenomtalte Betragtninger om, at der må være en Grænse for de Onder, der kunne tilføjes den Pågjældende, til Anvendelse,

Bestemmelsen i § 222 indeholder kun, hvad der ligefrem følger af Umiddelbarhedssystemet og den deraf flydende Nødvendighed for at koncentrere Forhandlingen på een Dag.

I Reglen føres Vidnerne for den Ret, der dommer i Hovedsagen (§ 202); men da det dog kan hænde, at Afhørelsen foregår for en anden Ret (navnlig en Underret), må der gives en Bestemmelse om, at denne Ret i så Fald har den fulde Myndighed til at anvende de foreskrevne Tvangsmidler. Dette fastsættes i § 223.

Når Vidnet efter den almindelige Regel afhøres under Bevisforhandlingen og for den Ret, som dommer i Sagen, bliver der ikke Spørgsmål om en egentlig Protokollering af dets Udsagn. Men når Vidnet afhøres for en anden Ret — enten ifølge Reglerne i § 203, eller fordi Vidneførselen foregår, førend Sag er begyndt, hvilket under visse Forudsætninger må tillades (§373) —, er det uundgåeligt, at Vidneforklaringen må fuldstændigt protokolleres for senere under Retsforhandlingen at oplæses. Vidnets Førelse synes da i det Hele at kunne foregå på en lignende Måde som efter den gjældende Ret, se § 224.